

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudkyň JUDr. Marie Součkové a JUDr. Marie Turkové v právní věci **žalobce JUDr. D. D.**, proti **žalované Masarykově univerzitě**, se sídlem Brno, Žerotínovo náměstí 9, o žalobě proti rozhodnutí děkana Právnické fakulty žalované ze dne 27. 4. 2004, č. j. 1514/04, vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 30 Ca 170/2004, o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 29. 12. 2005, č. j. 30 Ca 170/2004 - 33,

t a k t o :

I. Kasační stížnost **s e z a m í t á.**

II. Žalobci **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím děkana Právnické fakulty žalované (dále též „stěžovatelka“) ze dne 27. 4. 2004, č. j. 1514/04, byl žalobci podle § 58 odst. 3 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o vysokých školách“) a čl. 4 odst. 1 písm. a) nebo čl. 4 odst. 1 písm. c) Přílohy č. 6 ke Statutu MU – Poplatky za studium, stanoven poplatek za prodlouženou dobu studia ve výši 1700 Kč měsíčně pro akademický rok 2003/2004. Pro jarní semestr akademického roku 2003/2004 pak měla tato částka činit 10 200 Kč. Povinnost platit uvedenou částku vznikla žalobci dne 1. 3. 2004; k zaplacení byla žalobci stanovena lhůta třiceti dnů ode dne doručení rozhodnutí o vyměření poplatku. V odůvodnění žalovaná dále uvedla, že při kontrole žalobcova studia bylo zjištěno, že v bakalářském nebo magisterském studijním programu studuje déle, než je standardní doba studia zvětšená o jeden rok.

Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 29. 12. 2005, č. j. 30 Ca 170/2004 - 33, rozhodnutí žalované zrušil pro vady řízení spočívající v nepřezkoumatelnosti rozhodnutí a věc vrátil žalované k dalšímu řízení. Soud se nejprve zabýval tím, zda rozhodnutí o poplatku za prodlouženou dobu studia je rozhodnutím přezkoumatelným soudy ve správním soudnictví. Dospěl k závěru, že děkan p. f. M. u. rozhodoval v postavení orgánu veřejné správy; skutečnost, že při rozhodování nebyl aplikován správní řád, přitom nemá vliv na soudní přezkum. Ani samotný zákon o vysokých školách nevyklučuje soudní přezkum rozhodnutí vydaných podle tohoto předpisu. Soud dále poukázal na to, že rozhodnutí se dotýká hmotných práv žalobce a jedná se tedy o rozhodnutí ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. Uvedená otázka má podle soudu i ústavní rozměr, neboť z pravomoci soudu nesmí být vyloučen přezkum rozhodnutí týkajících se základních práv a svobod podle Listiny základních práv a svobod. Stanovení poplatku za prodlouženou dobu studia nevýdělečnému studentovi souvisí s právem na vzdělání; nezaplacení vyměřeného poplatku je pak považováno za disciplinární přestupek, za který lze uložit jako sankci mj. vyloučení ze studia. Proto je povinností soudu poskytnout žalobci ochranu; rozhodnutí kromě toho souvisí s právem žalobce vlastnit majetek, zakotveným v čl. 11 Listiny základních práv a svobod. Pokud žalobce tvrdí, že byl rozhodnutím žalované zkrácen na svých právech, má správní soud povinnost přezkoumat napadené rozhodnutí.

Podle soudu není z rozhodnutí žalované seznatelné, k jakým konkrétním právně relevantním skutkovým zjištěním žalovaná dospěla, z jakých konkrétních podkladů vycházela a z jakých právně relevantních důvodů posoudila zjištěný skutkový stav spočívající v dosavadním studiu žalobce jako naplnění zákonných podmínek pro stanovení poplatku a jeho výše za překročení standardní doby. I když § 68 odst. 1 zákona o vysokých školách vylučuje použití obecných předpisů o správním řízení na řízení o právech a povinnostech studentů, nelze to podle soudu chápat tak, že rozhodnutí nemusí obsahovat odůvodnění, neboť odůvodnění je nezbytnou podmínkou pro soudní přezkum. Pokud žalobce v žalobě odkazuje na nesprávný součet dob jeho studia, není tento žalobní bod v odůvodnění rozhodnutí žalované soudem přezkoumatelný. Soud poukázal na to, že novelou provedenou zákonem č. 552/2005 Sb. bylo do § 68 odst. 3 vloženo nové písm. f), podle něhož rozhodnutí o vyměření poplatku spojeného se studiem podle § 58 odst. 3 a 4 zákona musí být vyhotoveno písemně a obsahovat odůvodnění. Vzhledem k nepřezkoumatelnosti rozhodnutí se pak soud již nezabýval hmotněprávními námitkami a neprováděl žalobcem navrhané dokazování. Námitku týkající se procesních práv žalobce v otázce možnosti vyjádřit se k věci neshledal soud důvodnou, neboť tato skutečnost nevyplývá ze zákona o vysokých školách ani z jiných právních předpisů. Vzhledem k neformálnosti a skutkové nenáročnosti stanovování poplatku za studium je podle soudu dostačující z hlediska ochrany práv studenta, pokud si svá práva průběžně střeží, neboť má podle čl. 6 Přílohy č. 6 ke Statutu MU právo účinně působit k tomu, aby vstupní data pro stanovení poplatku za studium odpovídala skutečnosti. Námitku nicotnosti rozhodnutí žalované spočívající v absenci řádného podpisu a existenci překážky věci rozhodnuté neshledal soud důvodnou. Z výroku je patrné, že poplatek byl stanoven za jarní semestr akademického roku 2003/2004, nikoliv za semestr podzimní, který byl již stanoven rozhodnutím ze dne 10. 11. 2003. Ohledně námítky spočívající v absenci podpisu poukázal soud na judikaturu Nejvyššího správního soudu, podle níž je nicotnost nutno chápat z materiálního aspektu, tj. že rozhodnutí je nicotné, pouze pokud má vady spočívající v těžkém nedostatku formy, neurčitosti, nesmyslnosti atd. O to se však nejedná a případná nejasnost týkající se podpisu nemůže mít vliv na zákonnost rozhodnutí ve věci samé. Krajský soud v Brně tedy napadené rozhodnutí žalované zrušil a věc jí vrátil k dalšímu řízení.

Ve včasné kasační stížnosti žalovaná uvedla, že povinnost studenta hradit poplatek spojený se studiem podle § 63 odst. 3 písm. a) zákona o vysokých školách nastává ze zákona při naplnění skutkové podstaty vymezené v § 58 odst. 3 a tato skutečnost je zjištěna na základě skutečností majících původ ve vlastním chování studenta a úředně evidovaných ve veřejnoprávní evidenci – matrice studentů, vůči jejímuž obsahu může kdykoli student uplatnit námitky a prokázat opak. Výše poplatku je stanovena obecně pro studenty, jimž vzniká povinnost hradit poplatek spojený se studiem. Podle právní úpravy účinné v době provedení úkonu stěžovatelky vůči žalobci, o jehož zrušení napadený rozsudek rozhodl, se nekonalo žádné řízení, v němž by se o stanovení poplatku rozhodovalo, a to pokud jde o povinnost poplatek uhradit i o jeho výši. Daný úkon byl tedy podle žalované toliko uplatněním ze zákona vzniklého majetkového nároku veřejné vysoké školy vůči studentovi, jemuž podle § 63 odst. 3 písm. a) zákona o vysokých školách při naplnění skutkové podstaty vymezené v § 58 odst. 3 tohoto zákona vznikla povinnost hradit poplatek spojený se studiem. Úkon uplatnění tohoto nároku není ovšem sám exekučně vykonatelný a není tedy autoritativním stanovením povinnosti studenta hradit poplatek. Stěžovatelka poukázala na to, že teprve novela zákona o vysokých školách provedená zákonem č. 552/2005 Sb. s účinností od 1. 1. 2006 stanovila, že o vyměření poplatku spojeného se studiem podle § 58 odst. 3 se vydává rozhodnutí v režimu § 68 odst. 3 zákona o vysokých školách. I kdyby tedy platila úvaha soudu, že vyměření poplatku spojeného se studiem je správním aktem svého druhu, pak by se na něj v době jeho vydání vztahoval nejvýše § 68 odst. 2 zákona o vysokých školách, jehož obsah nevyžaduje, aby rozhodnutí bylo odůvodněno. Pokud tedy soud zrušil rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku odůvodnění, uplatnil požadavek nemající oporu v zákoně o vysokých školách ve znění účinném v době, kdy stěžovatelka učinila úkon vůči žalobci, i kdyby se skutečně jednalo o rozhodnutí o uložení povinnosti studentům, což stěžovatelka popírá. Podle žalované nedopadá na tento případ nálezný Ústavního soudu ze dne 26. 3. 2002, sp. zn. I. ÚS 282/01; rozhodnutí o výsledku přijímacího řízení je nepochybně jednostranným autoritativním rozhodnutím rektora, resp. děkana, jímž dochází k bezprostřední zásadní změně právního postavení adresáta tohoto správního aktu. Žalobou napadeným úkonem žalované však nedošlo ke změně právního postavení žalobce, nemohlo mít přímý vliv na realizaci žalobcova práva na vzdělání ani na jeho majetek. Stanovením poplatku k žádnému odčerpávání majetku žalobce, jak uvádí rozsudek, nedošlo ani nemohlo dojít. Pohled na univerzitu jako na správní orgán a přijetí § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. jako univerzálního kritéria pro jakýkoliv její úkon při provádění zákona o vysokých školách bez ohledu na podmínky stanovené tímto zákonem povede k zavádějící reinterpetaci zákona o vysokých školách s absurdními důsledky. Takový přístup je podle žalované v příkrém rozporu se smyslem existence a posláním veřejné vysoké školy. Stěžovatelka přitom odkázala na rozhodovací praxi Městského soudu v Praze vyjádřenou např. v usnesení ze dne 25. 7. 2003, č. j. 10 Ca 73/2003 - 28, jež vychází z téhož právního názoru. Stěžovatelka navrhla, aby rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 29. 12. 2005, č. j. 30 Ca 170/2004 - 33, byl zrušen a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení. Současně stěžovatelka požádala o přiznání odkladného účinku, neboť je za současné situace povinna pokračovat v řízení, přičemž nečinnost ve věci by bylo možné považovat za porušení zákona.

Žalobce se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a stěžovatelka v ní namítá důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. a jejím rozsahem a důvody je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán. Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost není důvodná.

Důvod podané kasační stížnosti je uveden v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., podle něhož lze kasační stížnost podat z důvodu nesprávného posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné posouzení právní otázky spočívá v tom, že je na správně zjištěný skutkový stav aplikována nesprávná právní norma, popřípadě je aplikována správná právní norma, která je však nesprávně vyložena. Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval stížnostní námitkou stěžovatelky zpochybňující přezkoumatelnost rozhodnutí o stanovení poplatku za studium soudy ve správním soudnictví. Stěžovatelka přitom argumentovala zejména rozhodovací praxí Městského soudu v Praze. Jak však Nejvyšší správní soud vyjádřil v rozsudku ze dne 30. 3. 2006, č. j. 2 As 50/2004 - 64, publikovaném pod č. 907/2006 Sb. NSS, *„stanovení poplatku studentovi dle § 58 odst. 3 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, za studium delší, než je standardní doba zvětšená o jeden rok, s vymezením výše tohoto poplatku, vzniku povinnosti hradit tento poplatek a termínu splatnosti, je rozhodnutím ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s., které je přezkoumatelné soudem ve správním soudnictví.“* Za této situace, kdy podle rozhodnutí Nejvyššího správního soudu je žalobou napadené rozhodnutí stanovující poplatek za prodlouženou délku studia přezkoumatelné soudy ve správním soudnictví, nemůže obstát námitka žalované ohledně výše uvedené časově předcházející rozhodovací praxe soudu nižší instance.

Pokud jde o nepřezkoumatelnost rozhodnutí žalované, i v tomto ohledu se Nejvyšší správní soud ztotožnil s rozhodnutím krajského soudu. Odůvodnění rozhodnutí žalované neobsahuje ani podle názoru Nejvyššího správního soudu skutečnosti, na jejichž základě by soud mohl přezkoumat žalobcem uplatněné žalobní námitky. Z rozhodnutí toliko vyplývá, že žalobci byl vyměřen poplatek za prodlouženou dobu studia, neboť studoval déle, než je standardní délka studia prodloužená o jeden rok. Z rozhodnutí však není vůbec zřejmé, na základě jakých skutečností žalovaná k tomuto závěru dospěla. Rozhodnutí neshrnuje, o jakou dobu žalobce překročil maximální dobu studia, na základě jakých podkladů a skutečností žalovaná k tomuto zjištění dospěla apod. Není tak možné přezkoumat žalobní námitku, že žalovaná nesprávně sečetla doby žalobcova studia. Nejvyšší správní soud se ztotožnil s názorem krajského soudu, že požadavky na řádné odůvodnění rozhodnutí byly dány i předtím, než novela provedená zákonem č. 552/2005 Sb. tuto povinnost výslovně stanovila. Pokud totiž rozhodnutí podléhá soudnímu přezkumu, musí mít soud možnost přezkoumat, k jakým právně relevantním skutkovým zjištěním žalovaná dospěla, z jakých konkrétních podkladů vycházela a z jakých právně relevantních důvodů posoudila zjištěný skutkový stav spočívající v dosavadním studiu žalobce jako naplnění zákonných podmínek pro stanovení poplatku a jeho výše za překročení standardní doby. Rozhodnutí postrádající takové odůvodnění je pak třeba považovat za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů; v souzené věci krajský soud shledal nepřezkoumatelnost rozhodnutí žalované a podle názoru Nejvyššího správního soudu postupoval správně, pokud rozhodnutí z tohoto důvodu zrušil.

Ze všech těchto důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. není dán a proto kasační stížnost žalované jako nedůvodnou zamítl podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. Za této procesní situace již Nejvyšší správní soud nerozhodoval o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle § 60 odst. 1 a 7 s. ř. s., neboť neúspěšné žalované náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalobce neprokázal, že by mu v souvislosti s řízením o kasační stížnosti vznikly důvodně vynaložené náklady řízení.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. března 2007

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu